

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Глухівський національний педагогічний університет
імені Олександра Довженка
Відокремлений структурний підрозділ
«Професійно-педагогічний фаховий коледж
Глухівського національного педагогічного університету
імені Олександра Довженка»

ЗАТВЕРДЖЕНО
Педагогічною радою
Відокремленого структурного
підрозділу «Професійно-
педагогічний фаховий коледж
Глухівського національного
педагогічного університету імені
Олександра Довженка»
Протокол засідання № 10
від «01» травня 2026 р.

ВВЕДЕНО В ДІЮ
Наказом директора
Відокремленого структурного
підрозділу «Професійно-педагогічний
фаховий коледж Глухівського
національного педагогічного
університету імені Олександра
Довженка»

№ 17 травня 2026 р.

Ірина БОЯРИНОВА

ПОЛОЖЕННЯ
ПРО ОРГАНІЗАЦІЮ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ
У ВІДОКРЕМЛЕНОМУ СТРУКТУРНОМУ ПІДРОЗДІЛІ
«ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
ГЛУХІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ОЛЕКСАНДРА ДОВЖЕНКА»

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Положення про організацію інклюзивного навчання у Відокремленому структурному підрозділі «Професійно-педагогічний фаховий коледж Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка» (далі – Положення) визначає організаційні засади інклюзивного навчання з метою реалізації права осіб з особливими освітніми потребами на здобуття якісної фахової передвищої освіти з урахуванням потреб та можливостей таких осіб, а також формування у Відокремленому структурному підрозділі «Професійно-педагогічний фаховий коледж Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка» (далі – Коледж) інтегрованого освітнього середовища шляхом упровадження комплексу заходів, що забезпечують повноцінне залучення таких здобувачів у освітній процес для здобуття ними освіти.

1.2. Положення розроблено відповідно до:

- Загальної декларації прав людини, прийнятої та проголошеної резолюцією 217 А (III) Генеральної Асамблеї ООН від 10.12.1948 р.;
- Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю (2006 р.);
- Конвенції ООН про права дитини (1989 р.);
- Конвенції ООН з подолання дискримінації в освіті (1960 р.);
- Саламанської декларації та рамок дій щодо освіти осіб з особливими освітніми потребами (7.06.1994 р.);
- Конституції України;
- Закону України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII «Про освіту» (зі змінами та доповненнями);
- Закону України від 06.06.2019 р. № 2745-VIII «Про фахову передвищу освіту» (зі змінами та доповненнями);
- Закону України від 01.07.2014 р. № 1556-VII «Про вищу освіту» (зі змінами та доповненнями);
- Закону України від 21.03.1991 р. № 875-XII «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні» (зі змінами);
- Закону України від 05.10.2000 р. № 2017-III «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії» (зі змінами);
- Закону України від 06.10.2005 р. № 2961-IV «Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні» (зі змінами);
- Закону України від 17.01.2019 р. № 2671-VIII «Про соціальні послуги»;
- Постанови КМУ від 15.09.2021 р. № 957 «Про затвердження порядку організації інклюзивного навчання у закладах загальної середньої освіти»;
- Порядку організації інклюзивного навчання в закладах фахової передвищої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 15 грудня 2021 р. № 1321;
- Концепції розвитку інклюзивного навчання, затвердженої наказом МОНУ від 01.10.2010 р. № 912;

- наказу Міністерства соціальної політики України «Про затвердження державного стандарту соціальної послуги супроводу під час інклюзивного навчання» № 718 від 23.12.2021 р., зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 21.01.2022 р. за № 72/37408;

- Національної стратегії із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року, схваленою розпорядженням КМУ від 14.04.2021 р. № 366-р;

- листа МОН від 15.06.2022 р. № 1/6435-22 «Щодо забезпечення освіти осіб з особливими освітніми потребами»;

- інших нормативно-правових актів, що регулюють відносини у сфері освіти соціального захисту та соціальної реабілітації осіб з особливими потребами;

- Положення про організацію освітнього процесу в Коледжі.

1.3. Коледж надає освітні послуги здобувачам освіти на рівній основі, без дискримінації, незалежно від віку, громадянства, місця проживання, статі, кольору шкіри, соціального і майнового стану, національності, мови, походження, стану здоров'я, ставлення до релігії, наявності судимості, а також від інших обставин із застосуванням особистісно орієнтованих методів навчання та з урахуванням індивідуальних особливостей навчально-пізнавальної діяльності усіх здобувачів освіти, рекомендацій індивідуальної програми реабілітації особи з інвалідністю (за наявності) та/або висновку про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку дитини (за наявності), що надається інклюзивно-ресурсним центром.

1.4. У цьому Положенні терміни вживаються в такому значенні:

– **інклюзія** – процес, який полягає в позитивному ставленні до різноманітності здобувачів фахової передвищої освіти в навчальному середовищі, сприйнятті індивідуальних особливостей розвитку особистості не як проблеми, а як можливостей для розвитку, або процес реального залучення здобувачів фахової передвищої освіти з особливими потребами до освітнього процесу, або особлива система навчання, яка професійно підтримує індивідуальний підхід до здобувачів фахової передвищої освіти усіх нозологій, відповідно до їх освітніх потреб;

– **інклюзивне навчання** – система освітніх послуг, гарантованих державою, що базується на принципах недискримінації, врахування багатоманітності людини, ефективного залучення та включення до освітнього процесу всіх його учасників;

– **здобувачі освіти з особливими освітніми потребами** – особи з особливими освітніми потребами, які здобувають вищу або фахову передвищу освіту в Коледжі і потребують додаткової постійної чи тимчасової підтримки в освітньому процесі з метою забезпечення їх прав на освіту;

– **інклюзивна група** – академічна група в Коледжі, де поряд із іншими здобувачами освіти навчаються одна або більше осіб з особливими освітніми потребами;

– **інклюзивне освітнє середовище** – простір Коледжу, в якому забезпечується сукупність умов, способів і засобів реалізації освітнього процесу для спільного навчання, виховання та розвитку Здобувачів з урахуванням їхніх потреб та можливостей, в якому здобувачі можуть вільно пересуватись, навчатись, розвиватись і спілкуватись;

– **інклюзивна група** – академічна група, сформована з числа здобувачів освіти, що мають особливі освітні потреби;

– **змішана група** – академічна група, у якій здобувачі освіти навчаються з іншими здобувачами фахової передвищої освіти;

– **супровід** – система заходів, що мають забезпечити рівний доступ до навчання, тобто усунення або мінімізація проблем у навчанні для здобувачів освіти. Супровід охоплює процеси підготовки до вступу, допомогу в дотриманні процедури вступу, подальшого навчання в Коледжі, а також передбачає підтримку зв'язків із випускниками та моніторинг їхнього працевлаштування. Забезпечення супроводу здобувачів освіти дозволяє їм діяти на рівних з іншими здобувачами фахової передвищої освіти, але без надання переваг.

Інші терміни вживаються у значенні, наведеному в Законах України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про фахову передвищу освіту».

2. ОРГАНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

2.1. Організація освітнього процесу здобувачів освіти з особливими освітніми потребами в Коледжі передбачає:

– створення інклюзивного освітнього середовища;

– застосування принципів універсального дизайну в освітньому процесі;

– приведення території Коледжу, будівель, споруд та приміщень у відповідність до вимог державних будівельних норм, стандартів та правил. У разі, коли наявні будівлі, споруди та приміщення Коледжу неможливо повністю пристосувати для потреб осіб з інвалідністю, здійснюється їх розумне пристосування з урахуванням універсального дизайну;

– забезпечення необхідними навчально-методичними матеріалами та інформаційно-комунікаційними технологіями для організації освітнього процесу;

– забезпечення в разі необхідності розумного пристосування;

– застосування в освітньому процесі найбільш прийнятних для здобувачів освіти з особливими освітніми потребами методів і способів спілкування, в тому числі української жестової мови, рельєфно-крапкового шрифту (шрифту Брайля) із залученням відповідних фахівців і педагогічних працівників;

– забезпечення доступності інформації в різних форматах (шрифт Брайля, збільшений шрифт, електронний формат тощо).

3. СУПРОВІД ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ

3.1. Для організації і контролю реалізації супроводу в Коледжі створюється група психолого-педагогічного супроводу (далі – ГПКС), до складу якої залучаються працівники, представники адміністрації Коледжу та фахівці за напрямами супроводу, зазначені у пункті 3.4.

3.2. Група психолого-педагогічного супроводу виконує такі завдання: співпрацює зі структурними підрозділами Коледжу щодо:

- організації інклюзивного навчання та забезпечення навчально-реабілітаційного супроводу здобувачів;
- розробляє індивідуальний навчальний план здобувачів освіти з особливими освітніми потребами, проводить моніторинг його виконання, вносить до нього зміни;
- оцінює потреби здобувача освіти з особливими освітніми потребами в забезпеченні необхідними спеціальними засобами навчання та звертається із відповідним поданням до директора Коледжу для вирішення цих питань;
- проводить моніторинг виконання здобувачами освіти індивідуального навчального плану, обґрунтовано рекомендує зміни до нього з урахуванням потреб здобувачів;
- організовує підготовку (підвищення кваліфікації) працівників Коледжу шляхом проведення лекцій, семінарів, тренінгів тощо;
- проводить інформаційно-просвітницьку діяльність із формування толерантного ставлення до здобувачів освіти;
- співпрацює із медичними установами, закладами соціального захисту населення, громадськими об'єднаннями з метою провадження діяльності, спрямованої на здійснення супроводу здобувачів освіти;- координує роботу профільних заступників, керівників академічних груп з питань, пов'язаних із організацією та провадженням інклюзивного навчання;
- забезпечує надання психологічної підтримки здобувачам освіти.

3.3. Здобуття повної загальної середньої освіти особами з особливими освітніми потребами, які зараховані до Коледжу на основі базової середньої освіти, здійснюється відповідно до Порядку організації інклюзивного навчання в закладах загальної середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 15 вересня 2021 р. № 957 (Офіційний вісник України, 2021 р., № 76, ст. 4774). Для осіб з особливими освітніми потребами може передбачатися індивідуальна освітня траєкторія шляхом розроблення та реалізації закладом освіти індивідуального навчального плану. Індивідуальний навчальний план особи з особливими освітніми потребами розробляється за її участю з урахуванням рекомендацій індивідуальної програми реабілітації особи з інвалідністю (за наявності) та/або висновку про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку дитини (за наявності), підписується такою особою (у разі коли особа є повнолітньою) або одним із її батьків (інших законних представників) та затверджується керівником закладу освіти.

3.4. Організація супроводу здобувачів фахової передвищої освіти.

3.4.1. Супровід здобувачів освіти в Коледжі реалізується через низку освітніх послуг, якими вони можуть користуватися з допомогою інших осіб. При цьому враховуються психофізичні особливості осіб різних нозологій, їх потреби у компенсації сенсорних вад, що заважають сприймати навчальний матеріал, соціально-психологічні фактори, що ускладнюють інтеграцію

здобувачів освіти в студентське середовище, потреби у фізичній реабілітації тощо.

3.4.2. Супровід здобувачів освіти здійснюється за такими напрямками: технічний, педагогічний, психологічний, фізкультурно-спортивний, соціальний та професійна адаптація. Усі перелічені складові системи супроводу вступають у дію поступово і можуть діяти одночасно, доповнюючи одна одну.

3.4.3. Супровід розпочинається з моменту звернення здобувачів освіти до Коледжу.

3.4.4. Технічний супровід полягає у забезпеченні здобувачів адаптивними технічними засобами та спеціальними технологіями навчання. Технічний супровід має компенсувати функціональні обмеження здобувачів освіти і забезпечувати їм доступ до якісної фахової передвищої освіти. Технічний супровід здійснюється завідувачами відділень, за консультативної підтримки практичного психолога.

3.4.5. Педагогічний супровід полягає у оптимізації викладання навчального матеріалу здобувачам освіти у максимально сприйнятливій для них формі, впровадження сучасних педагогічних технологій навчання, забезпечення навчально-методичними матеріалами. На всіх етапах педагогічного супроводу передбачається індивідуальний супровід здобувачів освіти з метою допомоги у розв'язанні індивідуальних проблем опанування освітніх компонентів. Такий вид супроводу здійснюють викладачі, які забезпечують викладання відповідних освітніх компонентів. Для здобувачів освіти із сенсорними вадами навчальні матеріали переводяться в альтернативний формат, зручний для сприйняття. Це означає застосування в освітньому процесі найбільш прийнятних для здобувачів методів і способів спілкування, із залученням відповідних фахівців і педагогічних працівників, а також максимально можливе забезпечення доступності інформації в різних форматах (українська жестова мова, шрифт Брайля, збільшений шрифт, електронний формат, аудіо формат тощо).

3.4.6. Психологічний супровід полягає у з'ясуванні психологічних особливостей здобувачів освіти, зміцненні та збереженні їхнього психологічного здоров'я, надання їм необхідної допомоги з адаптації до інтегрованого освітнього середовища, сприянні особистісному розвитку та передбачає:

- надання психологічної допомоги здобувачам під час їх адаптації до умов провадження освітнього процесу в Коледжі;
- підвищення психологічної культури всіх учасників освітнього процесу, включаючи здобувачів фахової передвищої освіти, педагогічних працівників, представників адміністрації та допоміжного персоналу;
- соціально-психологічну діагностику, моніторинг особистісного розвитку і соціальної ситуації розвитку здобувачів освіти, прогнозування змін освітньої ситуації та визначення її основних тенденцій;

- проектування і соціально-психологічну корекцію розвитку здобувачів освіти. Психологічний супровід в межах своїх компетенцій здійснює практичний психолог.

3.4.7. Соціальний супровід полягає в заходах, спрямованих на забезпечення соціалізації здобувачів, зокрема їх соціально-побутової, соціально-культурної та соціально-трудової адаптації. Основною функцією цього блоку є подолання соціальної ізоляції здобувачів, сприяння збереженню і підвищенню їх соціального статусу, залучення їх до всіх сфер суспільного життя. Соціальний супровід здійснюється в складі профільних заступників директора, студентським самоврядуванням та залученими фахівцями і передбачає:

- інформаційно-просвітницьку діяльність, спрямовану на формування толерантного ставлення до здобувачів освіти в освітньому просторі Коледжу;

- консультативно-методичну допомогу всім учасникам освітнього процесу.

3.4.8. Фізкультурно-спортивний супровід полягає в заохоченні здобувачів освіти до активних занять фізичною культурою та окремими видами спорту, участі у змаганнях різного рівня, має на меті зміцнення мотивації до здорового способу життя та передбачає поліпшення психофізичного стану здобувачів освіти і підвищення їх інтелектуальної працездатності. Супровід здійснюється викладачами фізичного виховання і спорту.

3.4.9. Професійна адаптація полягає в забезпеченні здобувачів освіти додатковими можливостями в межах фахової підготовки через їхнє залучення до роботи у гуртках різного спрямування.

3.5. Супровід здобувача освіти в Коледжі можуть здійснювати батьки (інші законні представники) або особи, уповноважені ними, соціальні працівники (робітники), волонтери.

4. ІНКЛЮЗИВНІ ТА ЗМІШАНІ ГРУПИ

4.1. Здобувачі навчаються в Коледжі переважно у змішаних групах.

4.2. Інклюзивна група може створюватися в Коледжі в окремо обґрунтованих випадках на підставі письмових звернень здобувачів освіти або їхніх батьків (інших законних представників), а також індивідуальної програми реабілітації осіб з інвалідністю (за наявності), іншої документації, що підтверджує наявність у таких осіб особливих освітніх потреб.

4.3. Утворення інклюзивної групи в Коледжі та припинення її діяльності здійснюється відповідно до наказу директора Коледжу.

4.4. Гранична чисельність здобувачів освіти з особливими освітніми потребами в певній інклюзивній групі встановлюється директором Коледжу з урахуванням вимог до формування академічних груп, освітньо-професійної програми, пристосованості аудиторій тощо, але не може перевищувати 50 відсотків від загальної кількості здобувачів освіти у відповідній групі.

4. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

4.1. Положення затверджується педагогічною радою Коледжу, вводиться в дію наказом директора Коледжу та оприлюднюється на офіційному вебсайті закладу освіти.

4.2. Усі зміни та доповнення до Положення попередньо затверджуються рішенням педагогічної ради Коледжу, затверджуються наказом директора. У такому ж порядку Положення скасовується.

4.3. Відповідальність за реалізацію Положення та контроль за виконанням його вимог несуть посадові особи Коледжу відповідно до їх функціональних обов'язків.

5. ФІНАНСУВАННЯ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ

5.1. Коледж надає освітні послуги здобувачам освіти з особливими освітніми потребами за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів, інших не заборонених законодавством джерел.